

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

II. An sit formaliter aliud prædicatum Essentiæ, & aliud Naturæ Divinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

Sed per accidens in infinitum procedere in causis agentibus, non reputatur impossibile, ut putatur, si omnes causae, quae in infinitum multiplicantur, non teneant ordinem, nisi unius causae, sed earum multiplicatio fit per accidens. Sicut artifex agit multis martellis per accidens: quia unus post unum frangitur. Accidit ergo huic martello, quod agit post actionem alterius martelli. Et similiter accidit huic homini, in quantum generat, quod sit generatus ab alio &c.]

3. Sed quid haec prosunt Adversario ad profundam penetrationem trium rationum S. Thomae sibi contra P. Haunoldum arrogandam? Quid ad probandum P. Haunoldi terrorem, & fugam? An forsan hic ideo fugit, quia tres rationes S. Thomae fundatas in repugnantia processus in infinitum in causis per se subordinatis, & quoad simultaneum actualemque influxum necessariis, ut ponatur novus effectus, non ex instituto retulit, sed ut jam communiter notas ac Philosophis, in Metaphysica existentiam DEI demonstrantibus, ultro relictas, supposuit? Verum sic inferri posset, etiam Adversarium fugisse ab alijs duabus Rationibus S. Thomae, quas S. D. prioribus tribus loco cit. subiungit, & ab illa, qua usus est lib. 1. contra Gent. c. 13. in fine. Cum nullius istarum Adversarius mentionem faciat, An ideo fugit P. Haun. quia Atheo volenti evitare processum in infinitum in causis per se subordinatis, à S. Thoma ut impossibilem obiectum, per suam argumentationem, & specialem rationem, effugium praclusit? Atqui hoc etiam fecit ipse S. Thomas per illas alias rationes, ab Adversario praetermissas, & ab omni impossibilitate processus in infinitum independentes.

4. Quia enim Atheus posset dicere, à se solummodo supponi processum in infinitum in causis successivis, & postquam aliqua causa est producta, eam, sicut opus artificis, sine ulterio-ri ope & conservatione artificis, tamdiu seipsa persistere, donec ponatur aliquod contrarium, vel destructivum illius, ut adeoque quando ipsa agit, non habeat opus alià causà primà, vel infinitis per se subordinatis ad retinendam suam propriam existentiam; ideo etiam ut possibili concessio processu in infinitum in causis successivis à S. Thoma, & à P. Haunoldo transmissio, ipse ulterius ostendit ratione quoad efficaciam ab Adversario non impugnata, multò minus expugnata, quod infinita collectio causarum praeteritarum, seu successivatum, indigeat aliquà causà per se, quae sit extra totam illam collectionem, adeoque nullam aliam causam etiam per accidens supponat, sed sit penitus improducta. Et hoc non est aliò confugere, vel non penetrasse tres rationes S. Thomae, sed est Atheo duntaxat fugam pracludere per ostium, quod falsò putabat à S. Thoma sibi apertum, concessione possibili processus in infinitum in causis successivis: dum adhuc urgetur Atheus, ostendendo, eum frustra asserere

creaturas, successivo influxu ab aeterno se propagantes, & solum in conservando secundum attentatum effugium ab omni causa independentes, ut evitet causam perse necessariam, ab alia improductam, & infinitas per se subordinatas, quarum implicantià S. D. demonstravit necessitatem causae primae, ac improductae.

5. In quem finem, & ad praedictum effugium pracludendum, sic etiam contra Atheum argumentari licet sine fuga propriae suspitione. Si creatura in conservando non indiget alià causà conservativà, & haec iterum alià usque dum perveniat ad aliquam causam primam, vel ad infinitas per se, sequitur, quod quia Corpora Coelestia, utpote ad generationem ac conservationem aliarum creaturarum semper necessaria, & quoad substantiam ex defectu principij vel qualitatis contrariae semper incorrupta, eadem, ab aeterno secundum Atheum existerent, hoc ipso semper existerent in conservari; & si res in conservari existens pro tunc non indiget causà productivà, hoc ipso etiam nunquam fuerint producta ab alio, consequenter existerent semper à se; ergo vel debet fateri Atheus, dari ensi se, quod est directè contra negationem existentiae DEI sub conceptu Entis à se, seu Improducti, vel Occlusum est illi suum effugium, quo volebat evitare necessitatem admittendi Causam Primam, vel infinitas per se. Plures alias demonstrationes, quibus vel hoc ipsum effugium propositum, vel per abundantiam existentiae DEI immediatè convincitur, nempe omnino quindecim, partim physicas, partim morales, fusè & efficaciter prosequitur Lessius lib. 1. de Providentia Numinis cap. 2. quae apud ipsum legi possunt, mihi enim sufficit ostendisse, tres rationes S. Thomae, fundatas in repugnantia processus in infinitum in causis per se; à P. Haunoldo rite penetratas, & contra non observatum ab Adversario effugium Athei speciali ratione vallatas, non autem per fugam desertas esse; neque enim ad hanc primum esse P. Haunoldum, experietur Adversarius, pugnà pro Veritate deinceps protracta.

CONTROVERSIA II.

ESSENTIA DEI.

An sit formaliter aliud praedicatum Essentiae, & aliud Natura Divina.

6. REtè docuit P. Haunoldus l. r. n. 14. & 66. Conceptum quidditativum DEI in ratione Essentiae constitui per Ens à se, & in ratione Naturae per esse à se intellectivum. Etiam ne Natura per esse à se potentia physice provenit non detur in DEO potentia physice productiva ipsius Intellectionis & Volitionis Divinae non tamen hinc contra omnium Fidelium sensum sequitur, non dari Naturam, vel hanc, aut contendit Adversarius, non distingui ratione

rationem ad Essentiam: quia aliud est, non dari eandem rationem distinguendi Essentiam & Naturam in DEO, quæ requiritur ad conceptum quidditativum Naturæ in Creatura, ubi principium actionis est conjunctum cum aliqua potentialitate, quæ potentialitas in DEO nec reperitur nec necessaria est vel ad salvandam distinctionem rationis, qualis etiam intercedit inter alias DEI perfectiones, ad quas non datur potentialitas; vel ad salvandam naturam; & aliud, dari nullam rationem distinguendi, licet ipsum intelligere DEI sit ejus essentia realiter. Possè namque cum hac identitate reali consistere distinctionem rationis rationatam, vi cujus Essentia Divina non tantum latè sumpta, sed prout est prima Ratio illativa omniū aliarum perfectionum Divinarum & distinctiva DEI à creaturis, differat à prædicato Naturæ, conceptibilis ad modum potentie Intellectivæ, patet ex textu S. Thomæ, ab Adversario solummodo truncatè citato, quando nimirum Angelicus Doctor hic q. 4. r. a. 4. ad 3. ita loquitur. *Intelligere & velle non sunt tales actus, qui designent processionem alicujus rei, à DEO distinctam vel Essentialiter vel Personaliter. Unde respectu horum actuum non potest salvari ratio potentie in DEO, nisi NB. secundum modum intelligendi & significandi tantum: prout diversimode significatur in DEO intellectus, & intelligere, cum tamen ipsum intelligere Dei sit ejus essentia, non habens principium. Idem S. Doct. supra q. 26. a. 2. in C. ipsū intelligere, ait, secundum rationem nostrā attribui, adeoque; ut formaliter distinctum superaddi essentia, tanquam formalem ejus beatitudinem, sicut Beatis in cælo attribuitur & superadditur realiter. Verba ejus sunt hæc. In DEO autem non est aliud Esse & intelligere secundum rem, sed tantum NB. secundum intelligentiam rationem. NB. Attribuenda ergo est DEO beatitudo secundum intellectum sicut & alijs Beatis, qui per assimilationem ad Beatitudinem ipsius Beati dicuntur. Et mox in resp. ad 1. inquit. Dicendum quod ex illa ratione probatur, quod DEVS sit Beatus secundum suam essentiam, non autem, quod Beatitudo ei conveniat secundum rationem Essentia, sed magis secundum rationem intellectus.*

7. Quod autem supposita hac distinctione intellectuali inter Essentiam & Naturam Divinam, conceptus quidditativus DEI in ratione Essentia consistat in tō esse à se, in ratione Naturæ verò in tō esse à se intellectivum, rursum testatur S. Thomas 1. p. q. 13. a. 11. ad 1. ubi ait. *Hoc nomen, qui est, est magis proprium nomen DEI, quam hoc nomen Deus. Cujus rationem indicavit in ipso corpore Articuli, inquit: Cum esse Dei sit ipsa ejus essentia, manifestum est, quod inter alia nomina hoc maxime propriè nominat DEVM. Unumquodque enim denominatur à sua forma. Nomen DEVS autem non ad essentiam, seu formam DEI, sed ad Naturam Divinam formaliter nominandam præcipuè esse impositum, ex præsit in cit. loc. ad 1. his verbis: Sed quantum ad id, à quod imponitur no-*

men ad significandum, est magis proprium hoc nomen, DEVS, quod imponitur ad significandam Naturam Divinam. Nam ut idem S. D. Opusculo de Ente & Essentia inquit; Nomen Naturæ significare videtur Essentiam rei NB. secundum quod habet ordinem ad propriam operationem; propria autem Operatio DEO est Intellectio, sub qua etiam comprehenditur Providentia DEI: unde S. D. 1. p. q. 13. a. 8. in C. allegans S. Dionysium ait; Imponitur enim hoc nomen DEVS ab universali rerum providentia; omnes enim loquentes de DEO hoc intendunt nominare DEVM, quod habet providentiam universalem de rebus. Et ibidem reddens rationem, quare pro Ente à se denotando potius utamur nomine DEUS, licet non Essentiam, sed Naturam exprimat, dicit: quia DEVS innotescit nobis ex operationibus, vel effectibus eius, ex his possumus eum nominare. Unde hoc nomen DEVS est nomen Operationis.

8. Autoritati S. Doctoris addo rationem. Si ad esse Operativum alicujus substantiæ præsupponitur aliud prædicatum, ex quo per rationem nostram inferitur ipsum esse operativum, & per quod primò differt ab omni alio, quod non est ipsum, tunc illud prædicatum, quod est primò distinctivum, est etiam primò constitutivum essentia rei, & tale prædicatum essentia formaliter distinguitur à prædicato naturæ, præsupponente prædicatum essentia: Atqui ad esse Operativum DEI ratione nostrā præsupponitur ipsum Esse à se ex quo ceteræ perfectiones Divinæ, omnes, atque adeo etiam ipsum Operativum per rationem nostram inferuntur, estque primum distinctivum DEI ab omni eo, quod non est DEUS, nempe à creaturis, quæ enti à se primò opponuntur per tō esse ab alio: ergo esse à se est prædicatum Essentia Divinæ, formaliter distinctum ab esse operativo, quod est prædicatum Naturæ Divinæ. Major est ex terminis nota omni intelligenti significatum essentia. Minor traditur à S. Dionysio c. 5. de Divinis Nom. his verbis: *Ex ipso esse, tanquam antiquiori alijs DEI bonis, ipse DEVS celebratur.* Deinde concludit. *Primum igitur ipsum esse munus ceteris præponens suprema illa Bonitas ipso esse, ut antiquissimo, primoque omnium ejus participationum potissimum celebratur.* Et S. Thomas 1. dist. 19. q. 2. a. 1. ad 1. utpote constans sectator S. Dionysij testatur, Essentiam (significatam juxta ipsum per nomen qui est, quod non existentiam, sed Aseitatem denotat, ut etiam 1. cont. Gent. c. 12. explicat) secundum intellectum esse priorem suā existentia, sic enim loquitur. *Possset etiam dici, quamvis non ita bene, quod causa communiter accipitur pro omni eo, quod est etiam prius secundum rationem. Cum enim Essentia Divina secundum intellectum sit NB. prius, quam esse suum (sumit hic esse suum pro existere suum, ut rursum patet ex cit. loco contra Gent.) & esse prius, quam Aternitas sicut mobile est prius motus & motu, prior tempo-*

re, dicitur ipse DEUS esse causa suae Aeternitatis secundum modum intelligendi, quamvis ipse sit sua Aeternitas secundum Rem.

CONTROVERSIA III. DISTINCTIO MEDIA.

*An detur Distinctio Virtualis inter
Essentiam & Relationes Divinas.*

9. Si Essentia Divina non præcisè secundum *Esse Absolutum* sumatur, secundum quod cum S. Thoma q. 39. a. 1. imò cum expressa declaratione Concilij Florent. sess. 25. col. 5. §. *Quibus Latini*, omnino fatendum est, Essentiam à Relatione Divina non differre re, sed ratione tantum; sed si sumatur, quatenus per sui Communicationem identificatur cum Filiatione Divina, eamque per identitatem includit, merito visum est P. Haunoldo lib. 1. n. 77. eam plus, quam ratione distinguì à Paternitate; quia ut sic continet duo prædicata, unum quod est commune Paternitati, & alterum, quod est realiter distinctum à Paternitate; proinde Essentia Divina, sumpta cum Filiatione, ratione hujus tertij prædicati utique plus distinguitur, quam cognitione; quæ distinctio tamen quia propter prædicatum Absolutum, Filiationi, & Paternitati Commune, non est adæquata Realis, Vocatur à Citato Auctore *Media* vel *Virtualis*, ab aliquibus vocatur etiam *inadequata Realis*. Quod autem Essentia possit per Intellectum tali modo considerari, partim articulus fidei est, partim indicatur à S. Thoma l. c. ad 2. his Verbis. *In quantum Essentia & Persona in Divinis differunt secundum Intelligentiæ Rationem*, sequitur, quod aliquid possit affirmari de Uno, quod negatur de Altero: & per consequens quod Supposito Uno non supponatur alterum. Subsumo. Atqui sola distinctio rationis, qualis datur in Creaturis, nisi Essentia Divina se comunicaret Filiationi, cui Paternitas non comunicatur, nõ sufficeret ad Verificandam hæc prædicata contradictoria physica: *Essentia est Filiatio: Paternitas non est Filiatio*. Ergo etiam S. Thomas agnoscit aliam distinctionem rationis majorem, quam qualis datur in Creatis. Idem significavit 1. dist. 34. q. 1. a. 1. ad 2. inquit; *Quia Essentia & Persona Ratione distinguitur, quicquid pertinet ad Rationem illam, in qua distinguuntur, quod prædicatur de uno, potest negari de altero, ut dicatur, quod Essentia est communis, Persona non est communis.*

Persona generat, Essentia non generat.

CONTROVERSIA IV. LUMEN GLORIÆ.

An solum Lumen Gloriæ, vel an Intellectus simul influat in Visionem.

10. Non negat P. Haunoldus lib. 1. Instit. Theol. n. 62. id quod ex adducto textu S. Thomæ ab Advers. unice convincitur, nempe quod Lumen Gloriæ totam Visionem Beatificam producat, ideoque utramque propositionem S. Thomæ mox referendam concedit esse Verissimam; sed negat, eundem solum Lumen Gloriæ Visionem immediatè producat, & hic est nodus difficultatis controversæ, quam Adversarius, essi gravissimam appelleret, tamen cum priori propositione non negat à hic & Thes. 6. confundit, quasi idem sit, Lumen gloriæ esse totam rationem agendi seu, ut cit. thesi 6. loquitur Adv. esse principium effectivum adæquatam Visionis: & esse rationem agendi totius Visionis, seu esse principium effectivum adæquatam Visionis. Unde non rectè etiam dicit Adversarius, quod Thomista post S. Doctorem; *Contra Gent. c. 14.* volum velint, hanc causalem, ideo *Visionem* dicunt *Beati*, quia per *lumen gloriæ* sunt elevati, non minùs esse Veram, quam doctrinam D. Thomæ 1. 2. q. 111. a. 2. ad 2. docentis, dum in justificatione per motum liberi arbitrij Dei iustitiam consentimus, *Totam operationem pertinere ad gratiam*. Verùm Thomista, quos P. Haunoldus impugnat, non tantum hoc volunt, quod relictis verbis Angelici Doctoris indicatur, sed insuper contendunt, Beatos ita elevari per lumen gloriæ, ut illorum Visio intuitiva DEI, quæ Vitalitatem & supernaturalitatem per identitatem includit, non immediatè dependeat ab Intellectibus Beatorum, sed à solo lumine gloriæ, quæ tanquam instrumento intrinseco mediante, ipsi Intellectus dicantur elicientes Visionem.

11. Contra hos itaque Doctores affert P. Haun. quod quia perfectiones cujusque effectus debent contineri in causa adæquata, ideo Intellectus Beatorum debeant immediatè influere in Visionem ratione Vitalitatis, & Lumen gloriæ ratione Supernaturalitatis, non quasi non utraque partialis causa producat utramque perfectionem effectus, utpote realiter distinctam; sed quia Intellectus non possit totum effectum producere ratione Supernaturalitatis, quam Intellectus non habet, proinde nec dare posset, nisi adjuvaretur à lumine gloriæ & Vicissim quia Lumen gloriæ non possit totum effectum producere ratione Vitalitatis, nisi hujus defectus suppleretur ab Intellectu, tanquam à principio Vitali: conceditur igitur P. Haunoldus à quavis causa partiali produci